

Hvidbog for Natura 2000-handleplanen for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg

THISTED KOMMUNE

SKIVEKOMMUNE

Vesthimmerlands
Kommune

JAMMERBUGT
KOMMUNE

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Liste med indkomne hørings svar	3
3. Indkomne hørings svar og myndighedsfordeling	3
4. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af hørings svar	3
5. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger	15
6. Bilag med kopi af hørings svar	16

1. Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er en sammenskrivning af de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplanerne udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger til hørings svar fra Miljøstyrelsen og Morsø, Vesthimmerlands, Jammerbugt, Skive og Thisted Kommuner.

Natura 2000-handleplanen har været i høring i perioden 1. marts – 26. april 2024. Der er i høringsperioden indkommet 4 hørings svar.

I hvidbogen er en oversigt over indkomne hørings svar og hvilke myndigheder, der har bemærket på hvilke dele af hørings svarene. Endvidere præsenteres uddrag af de enkelte hørings svar med myndighedernes bemærkninger. Bemærkninger, der medfører ændringer i handleplanen er ligeledes markeret.

De indsendte hørings svar fremgår af bilag.

2. Liste med indkomne høringsvar

Nedenstående liste viser indkomne høringsvar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder
Miljøstyrelsen
Foreninger/organisationer
Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Thy
Dansk Ornitologisk Forening Nordvestjylland
Ja tak til natur – Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum

3. Indkomne høringsvar og myndighedsfordeling

Nedenstående liste viser uddrag af høringsvar og det er markeret med x hvilke/hvilken myndighed, der kommer med bemærkning til høringsvaret.

Høringsvar og afsender	Miljøstyrelsen	Thisted kommune	Jammerbugt Kommune	Vesthimmerlands Kommune	Morsø Kommune
Miljøstyrelsen		x	x	x	x
Danmarks Naturfredningsforening Thy		x			
Dansk Ornitologisk Forening Nordvestjylland		x		x	
Ja tak til natur – Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum	x		x		

4. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringsvar

Myndighederne angiver her bemærkninger til de indkomne høringsvar. Det er den myndighed, som er ansvarlig for de respektive arealer og arter i Natura 2000-området, som kommer med bemærkning.

Det angives i svaret, hvis det fører til ændringer i Natura 2000-handleplanen. Dette er markeret med fed skrift under myndighedernes bemærkninger.

I nedenstående skema forkortes Miljøstyrelsen til: MST, Thisted Kommune til: TK, Jammerbugt Kommune til: JK, Vesthimmerlands Kommune til: VHK og Morsø Kommune til: MK.

Uddrag af høringsvar	Bemærkninger
Afsender: MST <i>Indsatser med frivillig gennemførelse.</i> MST påpeger, at der påhviler kommunerne en forpligtelse til at gennemføre Natura 2000 planen, også hvor frivillige aftaler ikke kan gennemføres.	TK, JK, VHK og MK <i>Indsatser med frivillig gennemførelse</i> På baggrund af en dialog mellem KL og MST præciseres teksten i afsnittet. Formuleringen i afsnit 7 ændres. <i>Frå:</i> Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive, hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunerne vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

	<p><i>Til:</i> Det forventes, at Natura 2000-handleplanerne kan gennemføres ad frivillighedens vej. Kommunerne vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.</p>
<p>Afsender: MST</p> <p><i>Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplanen fra sidste planperiode</i></p> <p>Miljøstyrelsen bemærker at det er vanskeligt ud fra redegørelsen at vurdere i hvilket omfang Natura 2000 planens indsatser for den forudgående periode er realiseret. Miljøstyrelsen ønsker supplerende og præcisering af hvorvidt</p> <ul style="list-style-type: none"> - der er udført grundlæggende indsatser på hedearealer, - der er bekæmpet invasive arter - der er udført målrettede indsatser for en række naturtype- og artsindsatser, der har en væsentlig forekomst i områder og er i tilbagegang. - målet for sammenbinding af natur er nået, eller om der er et uopfyldt indsatsbehov der bør overføres til kommende planperiode. 	<p>TK:</p> <p><i>Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplanen fra sidste planperiode</i></p> <p>Der er ikke foretaget grundlæggende hedepleje og bekæmpelse af invasive arter udover afgræsning. Den særlige indsats for arter har bestået i en generel levestedforbedring i kraft af naturpleje (græsning, rydning), forbedret hydrologi, prædationsbekæmpelse, etablering af nye vandhuller og generel opmærksomhed omkring arterne i den daglige sagsbehandling.</p> <p>I tabel 2 er "sammenbinding af natur" opgjort på baggrund af det areal der er søgt tilskud efter den tilgængelige tilskudsordning. I denne opgørelse indgår der derfor ikke øvrige arealer der er skabt sammenhæng på. Der er dog i planperioden udført mange hegnsprojekter, som i praksis har skabt sammenhæng mellem flere naturarealer, ved at ikke-beskyttede arealer er inddraget i hegning og afgræsses.</p> <p>Afsnit 3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000 handleplan ændres.</p> <p>Under afsnit 3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan tilføjes en nærmere beskrivelse af effekten af de enkelte indsatser for de naturtyper og arter der blev vurderet i tilbagegang i foregående planperiode.</p> <p>Desuden tilføjes en beskrivelse af hvordan der er sikret sammenhæng mellem naturtyper via sammenbindingsordningen og øvrige tiltag.</p>
<p>Afsender: MST</p> <p><i>Behov for indsatser</i></p> <p>Miljøstyrelsen gør opmærksom på at der i indsatsprogrammet omkring bekæmpelse af invasive arter fremgår et specifikt areal og at dette skal fremgå som minimumsareal fordelt mellem kommunerne og de offentlige lodsejere ud fra registreringer.</p>	<p>Kommune: TK</p> <p><i>Behov for indsatser</i></p> <p>Ved at der stilles krav om et minimum areal svarende til det kortlagte areal med forekomst af invasive arter over 10 % fraviges princippet om frivillighed.</p> <p>Dette vurderes at stride imod den aftale, der er lavet mellem KL og Miljøstyrelsen om frivillighed. Derudover vurderer vi at det strider imod bekendtgørelsens § 3, der fastsætter af handleplanen ikke må foregribe det præcise indhold af de aftaler</p>

	<p>eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.</p> <p>Tabel 7 ændres. "Op til" fjernes i rækken "Bekæmpelse af invasive arter" både for lysåben og skov.</p>
<p>Afsender: MST</p> <p><i>Indsatser fordelt på aktør</i> Tabel 7 bør rettes, idet MST er handleplanmyndighed for fredskov, og det er udelukkende NST der optræder som "Offentlig lodsejer".</p>	<p>TK:</p> <p>Opstillingen i tabel 7 ændres.</p>
<p>Afsender: MST</p> <p><i>Prioritering af den forventede indsats</i> Miljøstyrelsen bemærker, at listen over prioriterede indsatser ikke er tilstrækkeligt udspecificeret, da det ikke er alle indsatser der er nævnt.</p>	<p>TK:</p> <p>Listen i afsnit 6. Prioritering af den forventede indsats ændres.</p>
<p>Afsender: Styregruppen for "Ja tak til natur – Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum"</p> <p>"Væsentlighedsvurdering af handleplaner</p> <p><i>"Med ønske om en ny proces for fremtidens naturpleje og naturbenyttelse for den danske natur, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtighed, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter og dyr - og menneskets fortsatte plads i naturen fremsendes her hørings svar på vegne af Styregruppen for "Ja tak til natur - Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum" - et generelt hørings svar på alle Jammerbugt Kommunes Natura 2000-handleplan 2022-2027 3. planperiode.</i></p> <p><i>Overordnet set og henset til Jammerbugt Kommunes egen tilgang til den kommende Naturnationalpark - Hvor der skal ske store omvæltninger i blandt andet de nordatlantiske klitheder kan det undre, at man indledningsvis i handleplanerne fastsætter:</i></p> <p><i>Citat: Det er myndighedens vurdering, at handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser. Det er myndighedens vurdering, at handleplanen er undtaget fra habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og dermed fra vurdering efter</i></p>	<p>JK:</p> <p>Der vil kun blive taget stilling til de dele af hørings svaret, der kan have relevans for Natura 2000-handleplanen for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. De dele af hørings svaret, som vedrører Naturnationalpark Tranum og dertilknyttede Natura 2000-områder, er uden for rammerne af denne høring.</p> <p>MST:</p> <p>Handleplanen omfatter ikke offentligt ejede arealer, hvis der for disse arealer udarbejdes en plan for forvaltningsindsatsen, der er i overensstemmelse med de fastsatte mål for naturtilstanden i Natura 2000-planen. Naturstyrelsens arealer er således ikke omfattet af handleplanen for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg.</p> <p>Emnet naturnationalparker falder også uden for rammerne af denne høring. Der henvises til en naturnationalpark på Naturstyrelsens arealer, der som nævnt ikke indgår i denne handleplan. I forbindelse med etableringen af en naturnationalpark bliver der forud for en realisering gennemført en høring og en væsentlighedsvurdering.</p> <p>MST og Kommunerne: Det er fortsat Miljøstyrelsens og kommunernes vurdering, at den del af Natura 2000-handleplanen for område N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg, der omhandler Miljøstyrelsens og</p>

<p><i>miljøvurderingsloven, fordi planerne er "direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning" jf. artikel 6, stk. 3, 1. pkt. Handleplanen anses som direkte forbundet med og nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning.</i></p> <p><i>For samtlige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering (SMV). Natura 2000-planerne og de tilhørende miljøvurderinger kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000, tredje generation planer (2022-2027).</i></p> <p><i>Den nationale prioritering af indsatsen i tredje planperiode sigter på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, udvide arealet med urørt skov samt fokus på tiltag mod klimaforandringer.</i></p> <p><i>Natura 2000-områderne og lovgivningen:</i></p> <p><i>Ovenstående citater må undre, når man ved, at de tiltag, der fremgår af bl.a. den foreslåede forvaltningsplan for Naturnationalpark Tranum og de Natura 2000-områder, der er omfattet af denne plan, vil give store ændringer i naturen og vil påvirke både flora og fauna."</i></p>	<p>kommunernes myndighedsområde ikke er omfattet af Miljøvurderingsloven, da Miljøstyrelsens bidrag vedrørende skovbevokset habitatfredskov ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser (I denne sammenhæng er det afgørende om planen fastlægger en betydningsfuld helhed af kriterier og fremgangsmåder for tilladelse og iværksættelse af et eller flere projekter navnlig med hensyn til placering, art, størrelse og betingelser for drift) eller medfører krav om vurdering af virkningen på et Natura 2000-område (Miljøvurderingsloven § 2 punkt a). I forhold til betingelsen "medfører krav om vurdering af virkningen på et Natura 2000-område" henvises der til, om der skal udarbejdes en Natura 2000 konsekvensvurdering for planen. Handleplanen er her vurderet undtaget fra habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, og dermed undtaget fra vurdering efter miljøvurderingsloven, fordi planen er "direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning" (jf. artikel 6, stk. 3, 1. pkt).</p> <p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i den overordnede Natura 2000-handleplan.</p>
<p>Afsender: Styregruppen for "Ja tak til natur – Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum"</p> <p><i>Naturlig hydrologi.</i></p> <p><i>Indsatsen med mere naturlig hydrologi ses tilsyneladende vurderet gunstig i de foregående to planperioder mht. skabelse af yderligere vådområder. Styregruppen finder det positivt, at indsatsen vurderes så positiv. Ligeledes finder styregruppen, at en opprioritering af mere hydrologi er nødvendig fremadrettet. Eksempelvis findes det et godt tiltag for naturgenopretning - at det for gamle skovenge og kuperet morænelandskab vil give god mening at tilbageføre små skovmoser fra drænedes områder fremadrettet til en anden og mere naturlig hydrologi - hvor området gives tilbage til naturen.</i></p> <p><i>Hvorimod det på flade arealer og hævet havbund i klithederne må det anses at risikoen for at miste området bæredygtighed - sameksistensen af plantager og eksisterende naturværdier kan være alt for stor. Hvorfor en ændring bør miljøkonsekvensvurderes."</i></p>	<p>JK:</p> <p>Naturlig hydrologi er en vigtig indsats for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. Der har været gennemført EU LIFE-projekt med hydrologi som en del af fokus i forrige handleplansperiode.</p> <p>Styregruppens bemærkning er taget til efterretning og vil blive medtaget i eventuelle konkrete projekter for så vidt vedrører N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. Områder beliggende uden for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg er uden for rammerne for denne høring.</p> <p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i den overordnede Natura 2000-handleplan.</p>

<p>Afsender: Styregruppen for "Ja tak til natur – Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum"</p> <p><i>Fortidsminder.</i> <i>Beskyttelse/kortlægning af fortidsminder i Natura 2000-områderne synes slet ikke behandlet i nærværende plan, hvilket kan undre, da disse er en vigtig del af den danske kulturarv, og beskyttelsen af disse bør vel fremgå af såvel plan som projekt.</i> <i>Eksempelvis: Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder. 2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse. 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i planen."</i></p>	<p>Kommunerne:</p> <p>Styregruppens bemærkning er taget til efterretning, og der vil blive taget hensyn til fortidsminder i eventuelle konkrete projekter for så vidt vedrører N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. Områder beliggende uden for N16. er uden for rammerne for denne høring.</p> <p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i den overordnede Natura 2000-handleplan.</p>
<p>Afsender: Styregruppen for "Ja tak til natur – Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum"</p> <p><i>Urørt skov.</i></p> <p><i>I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov/hovdyr i samspil med begrebet urørt skov. Tanken er, at efter skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal disse "store græssere" sikre skovenes lysåbne karakter og skabe den variation, som sikrer artsrigdommen. Samtidigt, at der skal skabes frie dynamikker i klithederne, også gerne med "store græssere" - Sandflugt ligefrem ønskes, som fri dynamik, men har klithederne i Jammerbugt Kommune ikke netop en høj naturværdi, og den biodiversitet, som tilhører netop klithederne!</i></p> <p><i>Imidlertid findes der ingen evidens for, at dette hverken sikrer mere artsrigdom eller de truede arters udvikling. Der er iflg. planen ikke umiddelbart ønske om yderligere hegn og store græssere, men det kan ikke udelukkes på sigt, at en del flere områder ønskes afgræsset - helårligt, hvorfor dette bør medtages i overvejelserne i nærværende plan, og beskrives mere indgående.</i></p>	<p>MST:</p> <p>Ud over udlægning af arealer til urørt skov er skovnaturtype bevarende drift og pleje en anden mulig indsats beskrevet i Natura 2000-planen 2022-27 for område N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. Indsatsen kan ud over at gavne naturtyperne også være til gavn for tilknyttede arter.</p> <p>Kommunerne:</p> <p>Urørt skov er en vigtig indsats for at sikre og genoprette de naturlige processer i skovøkosystemer og dermed levesteder for skovlevende arter, via eksempelvis strukturer som hule træer og dødt ved. Denne indsats er en af de syv områdespecifikke retningslinjer for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg og er derfor en del af områdets handlingsplan.</p> <p>Styregruppens bemærkning er taget til efterretning. Dog er bemærkninger til områder beliggende uden for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg, samt bemærkninger vedrørende Danmarks skov- og klimapolitik, uden for rammerne for denne høring.</p> <p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i den overordnede Natura 2000-handleplan.</p>

Professor Bent Vad Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift. Det har den væsentlige konsekvens, at de meget store hegn, som de tunge klov/hovdyr kræver, ikke er nødvendig, idet græsningen ikke bare kan, men bør ske indenfor rammerne af traditionel landbrugsdrift, hvis det er den oprindelige artsrigdom, man vil fremme. Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - ikke skovgræsning.

Set i et historisk perspektiv vil ønsket om at skabe lysåbne arealer i vores skove paradoksalt nok ikke trække os mod en oprindelig naturtilstand, men snarere trække os mod en tid for ca. 250 år siden, hvor mennesket havde skabt en økologisk katastrofe, og hvor der kun var 3% skov i Danmark. At fælde skov og skabe lysåbne arealer stemmer ikke overens med, at Danmark oprindeligt var dækket af træer.

Danmark var naturligt dækket af skov, inden landbruget blev udbredt - startende for 6000 år siden. Så baggrunden for at skabe lysåbne og delvist lysåbne arealer med forventelig afgræsning er en genskabning af menneskeskabt natur med færre træer, snarere end det naturlige landskab i Danmark siden sidste istid.

Kilde: Odgaard & Sørensen 2015: Flora-historie i Mols Bjerge: Nye undersøgelser af pollen og planterester i gamle sølag samt <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-under-oestjysk-soe/>

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare skov og genplante skov (eksempelvis regeringens mål om at rejse yderligere 250.000 ha skov), går naturforvaltningen af Natura 2000-områderne nu enegang i retning af den danske rewilding model - og Miljøministeren skjuler klimaproblematikken ved at kalde

skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af op mod 90% af nåletræerne for at skabe "urørt" skov og mere lysåben natur vil få dramatisk effekt på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at skamferingen og

<p><i>hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil stoppe CO2-optaget. Det vil påbegynde en</i></p> <p><i>markant udledning af CO2 for de ha, som ønskes omdannet til "urørt" skov.</i></p> <p><i>Princeton University i USA har meddelt, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fjernelse af træer i urørt skov eller skabelse af yderligere ha. urørt skov - og det forekommer ligefrem, at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.</i></p> <p><i>I øvrigt bør subsumptionseffekten indregnes i klimaregnskabet og medtages i nærværende plan, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med træ, udgør den helt store CO2 besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i</i></p> <p><i>Danmark til urørt og lysåben skov. Herunder massive fældninger i Natura 2000-områder."</i></p>	
<p>Afsender: Styregruppen for "Ja tak til natur – Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum"</p> <p><i>Bilag IV arter</i></p> <p><i>Planen omfatter jo udelukkende Natura 2000-område. Hvorfor det må formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet, samt danske fredninger af truede arter. Der ses i planen ikke en fuldstændig opgørelse over eksempelvis bilag IV arter - kun odderen fremhæves. Det må undre, at der ikke ses blandt andet markfirben eller strandtudser i Natura 2000-områderne i Jammerbugt Kommune eller rødlistede arter (det vides at Hedepletvinge forekommer i Jammerbugt Kommune - denne er ikke Bilag IV, men på den danske rødliste) igen peger dette i retning af, at der ikke er opgjort en fyldestgørende baseline for de udpegede områder. Ændringer i skovens og klithederne/hedernes sammensætning både kan og vil påvirke arterne i området. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i</i></p>	<p>MST:</p> <p>Natura 2000-planen gælder udelukkende for arter og naturtyper på aktuelle Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag, selv om planen også bidrager til at sikre andre arter og naturtyper i området gennem en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.</p> <p>For habitatområderne er det udelukkende arter på habitatdirektivets bilag II og naturtyper på habitatdirektivets bilag I, der kan indgå i områdernes udpegningsgrundlag, mens det for fuglebeskyttelsesområderne er fugle, der fremgår af fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4 stk. 1 (yngle- og trækfuglearter omfattet af direktivets bilag 1) og artikel 4, stk. 2 (regelmæssigt tilbagevendende trækfugle samt visse forekomster af ynglefugle, som ikke er opført i bilag 1).</p> <p>Hvilke naturtyper, arter og fugle, der optræder på de enkelte områders udpegningsgrundlag, beror på en række kriterier, der er beskrevet på Miljøstyrelsens hjemmeside.</p> <p>Kommunerne:</p>

<p><i>skoven formentlig fuglearter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet. Der vil formentlig være arter, der raster og yngler i området - herunder vil kyst nærheden forvente at have stor betydning.</i></p> <p><i>Igen bør der gennemføres en miljøvurdering af alle områder, før disse store omvæltninger - kaldet genopretning - iværksættes. Det ses ikke, at der er foretaget screenings og konsekvensvurderinger, ej heller en decideret miljøkonsekvensvurdering som foreskrevet i Habitatdirektivet, når der udføres ændringer i Natura 2000-områder, der påvirker blandt andet Bilag IV arter. Med andre ord bør der inden handleplanerne godkendes - foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området, hvor det ligeledes sikres, at alle bilag IV arter er fastlagt. Der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Igen uden en afklaring af tilstedeværende bilag IV arter, må en miljøvurdering anses for værende tvingende nødvendig. Hvorfor en strategisk miljøvurdering af områderne foretaget af ministeriet næppe kan være fyldestgørende."</i></p>	<p>Odder, havlampret, spættet sæl, stor vandsalamander og damflagermus er angivet som arter på udpegningsgrundlaget for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. Derudover er der udpeget minimum 5 fuglearter for hver af de fem fuglebeskyttelsesområder indenfor N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. Dette er baseret på Natura 2000-basisanalysen og Natura 2000-planen. I Natura 2000-handleplanen er der fokus på disse arters levesteder skal være stabile eller i fremgang.</p> <p>Styregruppens bemærkning er taget til efterretning. Dog er bemærkninger til områder beliggende uden for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg og til arter ikke hjemmehørende i N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg uden for rammerne for denne høring.</p> <p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i den overordnede Natura 2000-handleplan.</p>
<p>Afsender: Styregruppen for "Ja tak til natur – Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum"</p> <p><i>"Generelle betragtninger om fremtidens natur genopretningsplaner - herunder Natura 2000-områderne.</i></p> <p><i>Er Miljøministeriet/Naturstyrelsen og hermed kommunerne begyndt sådan helt uofficielt at tænke naturen ind i et fremtidigt klimaskift.</i></p> <p><i>I naturgenopretningen som i disse år bliver iværksat, hylder man princippet om de tilfældige dynamiske processer i naturen. Det nye paradigmeskifte synes at have vundet så meget indpas - at den natur og biodiversitet vi har, bliver behandlet næsten respektløst og med en ligegyldighed, som om den nuværende og hidtidige indsats ingen betydning har længere.</i></p> <p><i>Det synes, at det der betyder noget, kun er at beholde arter og landskabstyper, som også vil kunne opretholde livsprocesser i et varmere klima. Det synes at bevarelsen af den natur og dermed den biodiversitet, der er tilknyttet de næringsfattige klitheder skal</i></p>	<p>MST:</p> <p>Det er EU's habitatdirektiv og fuglebeskyttelsesdirektiv, der ligger til grund for Natura 2000-planlægningen. Danmark er ifølge habitatdirektivet forpligtet til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktivet omfatter. Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet.</p> <p>Klimaregnskab indgår ikke i handleplanerne. Emnet klima i relation til Natura 2000-planlægningen er uddybet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.</p> <p>Kommunerne:</p> <p>Styregruppens bemærkning er taget til efterretning. Dog er bemærkninger til områder beliggende uden for N16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg, samt bemærkninger vedrørende Danmarks</p>

ændres - at paradigmeskiftet blot angiver at biodiversiteten skal øges, og det på bekostning af naturtypen, hvor vores klitheden allerede nu har en høj natur score, altså har lige den biodiversitet, der passer til området, og med en synlig forbedring af antal individer i både flora og fauna.

Successionen - den proces, hvor dyre- og plantesamfund afløser hinanden i et økosystem, bliver nu hjulpet på vej fx gennem fjernelse af nåletræer, veteranisering af træer, overgræsning og fremme af naturlig hydrologi, men er det ikke en ensretning af alle naturtyper og ikke en klar afvejning af at blandt andet klitheden i Jammerbugt Kommune netop har den biodiversitet, der tilhører klithederne, og at den foreliggende plan synes mere rettet mod paradigmeskiftet og ikke bevarelse af den høje biodiversitet i området.

Planen synes, at man vil følge de biologiske processer, som kunstigt bliver sat i gang og beskrive eksperimentet/paradigmeskiftet i naturplejen, mere end at virkeligt bevare de unikke klitheder.

At der fremadrettet via paradigmeskiftet - muligvis sker et forsøg på at fremme en natur, der vil kunne klare eventuelle fremtidige højere temperaturer - og skabe en ny kultur, der ikke er rodfæstet i den aktuelle situation i de foreliggende naturtyper i Jammerbugt Kommune, synes fremherskende - Planen synes mest for at tilgodese paradigmeskiftet.

Bør Verdensmålene tænkes ind i 3. generation af naturplejen for Natura 2000-områderne - Måske er det nødvendigt, at igangsætte succession, for det ser jo ikke ud til at målene for 2030 eller 2050 vil blive overholdt. Om naturgenopretningen oprindeligt har været målsat oprettelse af nye leveområder for dyr og planter, der kan imødegå klimaændringerne, er svært at afgøre, det kan kun konstateres, at det der foregår, ligner et forsøg på at forberede sig på et andet klima.

Er man fra officiel side begyndt sådan helt uofficielt at tænke naturen ind i et fremtidigt klimaskift, så kan vi jo argumentere lige så meget for, at vi vil have den natur, der er nu, samt at biodiversiteten er ok, for den natur vi har nu, vil kun delvis kunne stabilisere sig ved højere temperaturer og ændrede

overordnede natur- og klimapolitik, uden for rammerne for denne høring.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i den overordnede Natura 2000-handleplan.

<p><i>nedbørsforhold. Men tænker også, at går vi uundgåeligt højere temperaturer i møde, som ikke kan standses, så ville det da i den grad være mere formålsbestemt at øge skovarealet med de arter der kan vokse og danne et kronedække til glæde for lokalt nedsat temperatur, mere nedbør og mere CO2 optag. Med et klart ønske om langt mere natur og bevarelse af de unikke klitheder og den varierede natur i Jammerbugt Kommune håber Styregruppen, at der vil ske en revurdering af nærværende plan, og at der vil ske en miljøkonsekvensvurdering og at Jammerbugt Kommunes eget høringssvar til NNP Tranum vil blive indarbejdet mere synligt i planen.</i></p> <p><i>Afslutningsvis - Paradigmeskiftet i naturplejen som afspejles i Jammerbugt Kommunes Natura 2000 handleplaner, bør stille spørgsmål til de langsigtede konsekvenser af disse ændringer, herunder en garanti for, at den ikke ødelægger den biodiversitet, der hører klithederne til. Samt bør Jammerbugt Kommune vel forholde sig til vejledningen om dette paradigmeskift, hvor der særligt for denne planperiode skal være øget fokus på en naturforvaltning, der gør brug af naturens egne dynamikker. Altså den danske rewilding model, der klart adskiller sig fra den internationale forskning på området "Conservation prioritisation" - blandt andet med hensyn til afgræsning og genskabelse af naturtyper."</i></p>	
<p>Afsender: Danmarks Naturfredningsforening Thy</p> <p>DN Thy bemærker at udviklingen af rekreative aktiviteter i Natura 2000 områderne udgør et stigende problem, og at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Der bør være øget fokus på at sikre arter og levesteder ved at udlægge forstyrrelsesfrie zoner - Arts- og levestedsindsatser bør intensiveres 	<p>MST:</p> <p>Miljøstyrelsen har noteret sig synspunktet og kan oplyse, at Miljøstyrelsen løbende reviderer bestemmelserne for vildtreservater med henblik på at forbedre beskyttelsen af bl.a. trækfugle, marine havpattedyr samt marine naturtyper i forhold til forstyrrelser. Miljøstyrelsen har bestilt DCE til at lave en gennemgang af alle Natura 2000-områderne med henblik på en vurdering af evt. forstyrrelsestrusler.</p> <p>Miljøstyrelsen kan desuden oplyse, at evt. ændringer af reservatbestemmelserne herunder gældende bestemmelser omkring færdselsrestriktioner ikke reguleres via Natura 2000-planlægningen, men via bestemmelserne i Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning.</p>

	<p>TK: Generelt varetages forstyrrelser i reservatbestemmelser. Jævnfør Naturbeskyttelseslovens § 27 kan kommunen (NST for statsejede arealer) i særlige tilfælde lukke for offentlighedens adgang på arealer, fx ved særlige artshensyn. Det vurderes derfor, at håndtering af forstyrrelser ligger udenfor for rammerne af, hvad der er formålet med Natura 2000-handleplanerne. Kommunerne har med det nuværende kendskab til artsforekomsterne og specifikke trusler ikke vurderet det nødvendigt at nedsætte et forbud på arealer i Natura 2000-området.</p> <p>Interesseorganisationerne har i Grønt Råd samarbejdet mulighed for at påpege konkrete problemer eller kommer med konkrete forslag til adgangsrestriktioner. Kommunerne har dog ikke modtaget nogle konkrete forslag, hverken til konkrete adgangsrestriktioner eller andre arts- og levestedsindsatser.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.</p>
<p>Afsender: Danmarks Naturfredningsforening Thy</p> <p>DN Thy bemærker at: - Thisted Kommunes ambitionsniveau hvad angår bekæmpelse af invasive arter er utilstrækkelig, da der bør gribes ind før tilgroningsgraden er 10%.</p>	<p>TK:</p> <p>Målet er fastsat som en områdespecifik retningslinje i Natura 2000-planen og skal derfor overføres til handleplanen. Det angiver dermed et minimumsmål, og i forbindelse med bekæmpelse af invasive arter i et område vil omfanget af bekæmpelsen blive foretaget ud fra en helhedsvurdering af området, hvilket kan betyde, at bekæmpelsen vil blive mere omfattende end det minimumsmål der er fastsat i handleplanen.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.</p>
<p>Afsender: Danmarks Naturfredningsforening Thy</p> <p>DN Thy bemærker at: - Der bør indføres stop for bundtrawling efter muslinger og øster og etablering af smartfarms/linemuslinge anlæg.</p>	<p>MST, TK, JK, VHK og MK:</p> <p>Den gennemførte høring vedrørte alene forslag til Natura 2000-handleplaner, hvor de marine områder ikke indgår.</p> <p>Myndighederne kan orientere om, at der er en arbejdsdeling mellem Natura 2000- og vandområdeplanerne, således at Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen og ikke skal indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner. Vandområdeplanernes indsats for at opnå god økologisk tilstand bidrager til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper ved at</p>

	<p>tilvejebringe forbedringer i vandløb, søer og kystvande i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen.</p> <p>Vandområdeplanernes indsatser bidrager både med foranstaltninger til at undgå yderligere forringelser og med foranstaltninger til genopretning af bevaringsstatus.</p> <p>Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete projektforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed. Havet er statsejet, hvorfor Natura 2000-planen dækker Natura 2000-planbehovet, og det derfor ikke er nødvendigt med en yderligere handleplan som fordeler ansvar mellem myndigheder afhængig af ejerforhold.</p> <p>Sektormyndigheder på havet (fx fiskeri) har været inddraget i Natura 2000-planprocessen. De er sektoransvarlige for at leve op til Natura 2000-planerne og kan supplere med konkrete indsatser og planlægning.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</p>
<p>Afsender: Dansk Ornitologisk Forening Nordvestjylland</p> <p><i>Havmiljøet</i> DOF foreslår, at området omkring de nye sandbanker og rev mellem Vejlerne og Aggersund (etableres i forbindelse med Coastal LIFE) samt flere zoner langs nordkysten af Løgstør Bredning gøres til færdsels- og sejlfri område.</p>	<p>MST: <i>Miljøstyrelsen har noteret sig synspunktet og kan oplyse, at Miljøstyrelsen løbende reviderer bestemmelserne for vildtreservater med henblik på at forbedre beskyttelsen af bl.a. trækkfugle, marine havpattedyr samt marine naturtyper i forhold til forstyrrelser. Miljøstyrelsen har bestilt DCE til at lave en gennemgang af alle Natura 2000-områderne med henblik på en vurdering af evt. forstyrrelsestrusler.</i></p> <p>TK: <i>Havmiljøet</i> Den gennemførte høring vedrørte alene forslag til Natura 2000-handleplaner, hvor de marine områder ikke indgår.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.</p>
<p>Afsender: Dansk Ornitologisk Forening Nordvestjylland</p>	<p>TK:</p>

<p>DOF bemærker, at Vandplanerne er utilstrækkelige og ikke i tilstrækkeligt omfang begrænser næringsstofudledningen til Limfjorden og anbefaler desuden at muslingefiskeri indenfor Natura 2000 områder forbydes.</p>	<p>Den gennemførte høring vedrørte alene forslag til Natura 2000-handleplaner, hvor de marine områder ikke indgår.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.</p>
<p>Afsender: Dansk Ornitologisk Forening Nordvestjylland</p> <p><i>Bekæmpelse af invasive arter</i> DOF bemærker at handleplanerne bør iværksætte en målrettet indsats mod forekomsten af rynket rose.</p>	<p>TK og MST:</p> <p><i>Bekæmpelse af invasive arter</i> Natura 2000-planen for område N16 fastlægger en indsats mod invasive arter på minimum 138 ha. Indsatsen er fastlagt ud fra Miljøstyrelsens kortlægning af habitatnatur med forekomst af invasive arter på over 10% dækning. Dette mål er videreført i handleplanen og der er således allerede fastsat et konkret mål i handleplanen om bekæmpelse af invasive arter.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.</p>
<p>Afsender: Dansk Ornitologisk Forening Nordvestjylland</p> <p><i>Udvidelse af Natura 2000 området</i> DOF foreslår at Vilsted Sø inddrages i Natura 2000 området.</p>	<p>MST:</p> <p>Den gennemførte høring vedrørte alene forslag til Natura 2000-handleplaner. Ændringer i habitat- og fuglebeskyttelsesområdernes afgrænsning skete i en selvstændig proces i 2017-2018. Denne grænsejustering kan man læse mere om på Miljøstyrelsens hjemmeside.</p> <p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.</p>

5. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger

- Lovhenviisningen til Naturbeskyttelsesloven rettes fra bekendtgørelse nr. 1392 af 2. oktober 2022 til bekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022.
- Henvisning til copyright af baggrundskort rettes til Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

6. Bilag med kopi af høringsvar

THISTED KOMMUNE

Hørings svar

Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg

Thisted Kommune

Høringssvar

Id: 1738

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg, område nr. N16

Dato: 18-4-2024

Høringssvar

Hej Thisted Kommune

Hermed høringssvar til N16. Regner med at I fordeler høringssvarene til de relevante myndigheder (Jammerbugt, Morsø, Skive, Vesthimmerlands kommuner) og at vi modtager en kvittering for modtagelse.

Mvh Jørgen Lissner

MST Midtjylland

Jammerbugt, Morsø, Skive, Thisted, Vesthimmerlands kommuner

Arter og Naturbeskyttelse

J.nr. 2024 - 12959

Den 9. April 2024

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg, område nr. N16

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger
- Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode
- Behov for indsatser
- Indsatser fordelt på aktør
- Andre bemærkninger

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Miljøstyrelsen ønsker som medudgiver af Natura 2000-handleplanen, at det specificeres yderligere fx. ved at skrive at "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."

Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger

Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) skal rettes til Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022).

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode

Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at Natura 2000-handleplanen efter bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27/06/2016, § 2, stk. 4) skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret.

Forslaget til Natura 2000-handleplan indeholder en redegørelse for indsatsen. Miljøstyrelsen skal imidlertid bemærke, at det er vanskeligt for styrelsen ud fra redegørelsen at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planens indsatser for den forudgående periode er realiseret.

Styrelsen ønsker derfor, at den endelige plan suppleres med en præcisering. Det kan være en uddybning af afsnit eller f.eks. en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang retningslinjerne i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2016-21 er realiseret.

Der er særligt behov for at uddybe i forhold til følgende indsatser (numrene refererer til de områdespecifikke retningslinjer i Natura 2000-plan 2016-21):

4. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.

5. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit, klithede, havtornklit, tør hede og surt overdrev med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

6. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtyperne strandeng, kalkoverdrev, surt overdrev, kildevæld, elle- og askeskov samt arten damflagermus, ynglefuglene almindelig ryle, dværgmåge, plettet rørvagtel, brushane, sortterne og trækfuglene kortnæbbet gås, lysbuget knortegås, pibesvane, sædgås, grågås, krikand, pomeransfugl, sangsvane, kortnæbbet gås og pibeand, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

I handleplanen bør det fremgå mere tydeligt, hvordan de mange gennemførte indsatser har været målrettet ovenstående retningslinjer.

Miljøstyrelsen bemærker, at Thisted Kommune i afsnit med redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan” skriver, at det ikke har været muligt at gennemføre den nødvendige indsats i forhold til Natura 2000-planen inden for de sidste to planperioder, da det ikke har været muligt, at søge Natura 2000-midler til sammenbinding af naturtyper på kommunalt ejede arealer. Thisted Kommune skriver i handleplanen” Det blev desuden fastsat som mål at lave sammenbinding af natur på op til 100,8 ha. Dette var forudsat at der kom en støtteordning til sammenbinding af naturtyper. Thisted Kommune har ikke lavet konkrete projekter med henblik alene på sammenbinding af naturtyper, da den pågældende tilskudsordning kun har været tilgængelig for private lodsejere.”

Vesthimmerlands Kommune skriver ” Sammenbindingsordningen har ikke været anvendt i Vesthimmerlands Kommune i område N16 i 2. planperiode og dermed er der ikke opstået ny natur som følge af tilskudsordningen”.

Jammerbugt Kommune skriver ” I Jammerbugt Kommune var målet for 2. planperiode at få op til 5 ha sammenbinding af natur, forudsat etableringen af støtteordningen til sammenbinding af naturtyper.

Jammerbugt Kommune har ikke aktivt anvendt ordningen i konkrete projekter da ordningen kun var tiltænkt private lodsejere”.

Indsatsen er påkrævet af områdespecifik retningslinje:

1 Der sikres sammenhæng mellem forekomster af primært naturtypen rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.

Det er uklart i hvilket omfang denne retningslinje er opfyldt i forhold til at der kun har været indsats på private arealer og i hvilket omfang ”Plejeplan for Vejlerne” bidrager til opfylde denne indsats. Det bør præciseres om der er behov for at overføre et uopfyldt indsatsbehov til den kommende planperiode. Miljøstyrelsen forventer, at Natura 2000-handleplanen for anden planperiode opfyldes så hurtigt som muligt og senest i løbet af denne tredje planperiode. Det bør fremgå af Natura 2000-handleplanen hvordan kommunen forventer at gennemføre evt. manglende indsats.

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan. Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås.

Kommunerne tillige har modtaget DUT-midler til at opfylde indsats i anden planperiode (2016-2021) for bl.a hede- og klitpleje, rydning af invasive arter, genrydning af projektarealer og til etablering af sammenhængende hede. Miljøstyrelsen arbejder fortsat løbende for at understøtte tilskudsordninger, der opfylder behovet for at kunne gennemføre Natura 2000-planens indsatsprogram, og opfordrer kommunerne til at deltage aktivt i diverse høringer om tilskud.

Behov for indsats

Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at planlagte indsats for rydning af invasive arter nogle steder i handleplanen (også i tabel 7) er planlagt med ”op til x ha”. Da der i Natura 2000-planens indsatsprogram fremgår et specifikt areal, skal dette fremgå som minimumsareal fordelt mellem kommuner, offentlige lodsejere og Miljøstyrelsen ud fra registreringerne.

Indsats fordelt på aktør

Tabel 7 bør rettes som angivet under ”Behov for indsats”. Tabel 7 skal ændres så det fremgår, at MST er handleplanmyndighed for fredskov og således at det udelukkende er NST, der optræder som ”Offentlig lodsejer” med egne forvaltningsplaner i område N16.

Prioritering af den forventede indsats

Afsnittet om prioritering af forventede indsats indeholder en liste over prioriterede indsats. Miljøstyrelsen bemærker imidlertid, at flere af de indsats, der optræder i afsnittet om behov for indsats, ikke er specificeret eller nævnt i prioriteringen af indsats – det drejer sig fx om indsats vedr. arter og levesteder. Disse indsats bør implementeres i listen med de prioriterede indsats.

Andre bemærkninger

Miljøstyrelsen bemærker følgende i forhold til indholdet i Natura 2000-handleplanens kolofon:

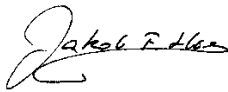
- Årstal i kolofon bør ændres til 2024.

- Henvisning til copyright af baggrundskort skal rettes til Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur

Miljøstyrelsen vil gøre opmærksom på, at Miljøstyrelsen forventer at foretage mindre tekstnære justeringer i noget af Miljøstyrelsen indhold. Miljøstyrelsen vil efter høringen kontakte den kommunale tovholder med opdateret indhold.

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Høeg
Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk

Høringssvar

Id: 1741

Høringssvar vedr. Løgstør Bredning fra DOF Nordjylland

Dato: 23-4-2024

Høringssvar

se vedhæftede

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
DANMARK

DOF Nordjylland
DOF Nordvestjylland
23.4.2024

Hørings svar til Natura 2000-handleplan 2022-2027 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg.

DOF-Nordjylland fremsender hermed høringssvar til handleplan 2022-2027 for Natura 2000-område nr. 16.

Høringssvaret behandler kun Løgstør Bredning.

Løgstør Bredning

Løgstør Bredning omfatter Fuglebeskyttelsesområderne F12 og F8.

Området er desuden udpeget af Birdlife International som IBA (Important Bird Area).

Høringssvaret indledes med ros til et par positive tiltag i Løgstør Bredning og gennemgår dernæst en række forslag til af imødegå truslerne mod målsætningen om at opnå gunstig bevaringsstatus.

Glædelige tiltag på Livø og mellem Aggersborg og Vejlerne.

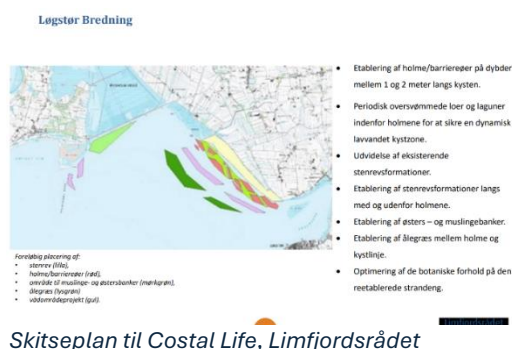
Livø

DOF har med glæde noteret sig at Naturstyrelsen har udpeget omkring af 1/3 af Livø til urørt skov med græsning.

Coastal Life

DOF har endvidere store forventninger til det planlagte projekt "Coastal Life". Det kan få stor betydning for vandfuglene i den nordlige del af Løgstør Bredning.

DOF foreslår, at området omkring de nye sandbanker og rev mellem Vejlerne og Aggersund kommer til at indgå i et større område, se nedenfor, som gøres til færdsels- og sejladsfri zone. Et sådant fouragerings- og yngleområde, som grænser op til Vejlerne, vil kunne

skabe nye, rævesikre levesteder for truede fuglearter som Plettet Rørvagtel, Engryle, Dværgterne, Havterne, Klyde, Stor Kobbersneppe.¹

Færdsels- og sejladsfri zone(r).

DOF foreslår, at der udpeges en samlet eller flere sejladsfri zoner langs nordkysten af Løgstør Bredning fra Aggersund til Feggersund.

Forslaget begrundes med, at sejlads med lystfartøjer, robåde, kajaker og brætsejlads er steget mærkbart i de senere år, og et stort antal andearter er ikke flyvedygtige i en periode sommer/efterår, hvor de fælder svingfjerene. Problemet er dokumenteret i videnskabelig rapport fra DCE, 2016². Der er derfor behov for at adskille områder, hvor sejlads er tilladt fra områder, der forbeholdes fuglene.

Fuglene er specielt sårbare overfor de bådtyper, som kan passere ind på lavt vand, og specielt mindre motorbåde og kitesurfere, som kan sejle stærkt med pludselige retningsskift. Hvinænder Sortænder og Ederfugle dykker efter muslinger på større dybder, og har derfor også behov for sejladsfri zoner over muslingebanker.

Da forslaget indebærer et forbud mod al slags sejlads i zonen, vil det også betyde en udvidelse af den jagtfrizone syd for Bygholm Vejle.

Forstyrrelse på ynglebiotoperne er tillige en trussel mod Dværgterner. Arten er de seneste 5 år ikke observeret ynglende uden for Vejlerne, hvor den tidligere har ynglet flere steder, f.eks. ved Feggersund.

---

¹ Fodnote, som eventuelt kan integreres i tekst for Vejlerne: Vejlerne udgør et kerneområde for **truede vadefugle i Danmark**, bl.a. brushane, engryle, stor kobbersneppe og klyde, som alle er i tilbagegang. Der er allerede fokus på dette inden for Vejlerne, men der bør også i handlingsplanen for Natura 2000 området være fokus på at forbedre forholdene langs Limfjorden uden for Vejlerne indenfor Natura 2000 område nr. 16. Hvis de truede vadefugle skal kunne brede sig udenfor Vejlerne og opnå gunstig bevaringsstatus kræver det genskabelse af den naturlige hydrologi hele vejen rundt om Limfjorden med den nødvendige drift, se Handlingsplan for engfugle¹, af arealerne.

² Fordeling af vandorienterede friluftaktiviteter og vandfugle i Danmark. Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, nr. 81, 2016.

Fiskeristyrelsen har på baggrund af DTU Aquas konsekvensvurdering 2023 givet tilladelse til en fortsættelse af muslingeskrab i Løgstør Bredning.

DTU Aqua har i ”Konsekvensvurdering af fiskeri af blåmuslinger og søstjerner i Løgstør Bredning 2023/2024” nedjusteret vurderingen af, hvor stor en mængde muslinger, der kan opfiskes. Mængden nedsættes fra 9.000 t til 4.000 t blåmuslinger, svarende til 25% af muslingebestanden, hvilket ifølge DTU Aqua ikke vil påvirke miljøtilstanden i Løgstør Bredning negativt. DOF mener ikke, at præmissen om, at miljøtilstanden ikke må forværres, er holdbar i et Natura2000 område, hvor miljøtilstanden skal forbedres. DTU Aqua har i rapporten endda vurderet, at muslingeskrab har en signifikant effekt på at begrænse bundfaunaen i sin nuværende og potentielle udbredelse. Den ringe miljøtilstand for bundfauna, fytoplankton og kemisk tilstand kan således ikke forklares alene med andre miljøfaktorer. **Muslingefiskeriet bidrager således sammen med næringsstofbelastning og dårlige lysforhold til, at bundfaunaen fastlåses til sin nuværende udbredelse i Limfjorden, og bundens flora og fauna får aldrig mulighed for at udvikle sig til et modent økosystem.**

DTU Aqua skriver endvidere, at DCE har nedjusteret den mængde muslinger, der skal være til rådighed i Løgstør Bredning for hvinand fra 16.650 t blåmuslinger (ift. en tidligere bestand på 12.000 individer) til 2.400 t blåmuslinger (til en vurderet bestand på 1.732 individer). DOF finder, at det er imod målsætningen om gunstig bevaringsstatus at tillade et fiskeri på 4.000 t blåmuslinger. Miljøtilstanden fastlåses på et ringe niveau, så der **aldrig bliver plads til at øge bestandene af Hvinand og Ederfugl** til et niveau svarende til tidligere.

Anlæg med linemuslinger er i følge nyere undersøgelser også skadelige for bundfaunaen pga. ophobningen af muslingeekskremitter under anlæggene. Anlæg med linemuslinger bør derfor flyttes uden for Natura 2000 området.

Invasive arter: Den invasive brunalge butblæret sargassotang fortrænger de oprindelige algearter fra voksestederne på stenet bund og er nu den dominerende flerårige tangplante i fjorden. Der er observeret masseforekomster af den invasive alge japansk gracilaria-tang. Dræbergoplen, der ernærer sig ved plankton og fiskeæg, udgør en trussel mod fiskebestanden og dermed også mod fiskeædende fugle (se IBA-rapport¹).

Der foreligger en hypotese⁴ om, at de invasive arter er hurtigere end den naturlige flora og fauna til at invadere Limfjordens bundarealer, når muslingeskrab har fjernet den eksisterende flora og fauna. **DOF anbefaler, at der sker en forskningsmæssig afprøvning af hypotesen om, at muslingeskrab favoriserer de invasive arter.**

Langs kysterne er der store forekomster af Rynket Rose. Handleplanerne bør iværksætte en målrettet indsats mod de invasive arter. Lokiteterne er kendte, bl.a. via Miljøstyrelsen registrering på www.arter/invasiv.

---

⁴ Konsekvensvurdering af fiskeri af blåmuslinger og søstjerner i Løgstør Bredning 2023/2024 DTU Aqua-rapport nr. 432-2023 (afsnit 6.2)

Udvidelse af Natura 2000-område nr. 16 med Vilsted Sø

Vilsted Sø udgør en naturlig del af fuglenes fourageringsområde omkring Løgstør Bredning. En lang række arter som skestork, trane, havørn, ænder og vadefugle bevæger sig mellem Vilsted Sø og Vejlerne hen over Løgstør Bredning. Områderne hænger sammen som levested for fuglene, og udvidelsen med Vilsted Sø vil derfor forbedre mulighederne for at arbejde for at opnå en god naturtilstand i området.

Vilsted Sø blev etableret i 2006 med henblik på at reducere næringsstofbelastning af Limfjorden, altså for at opnå god naturtilstand i Natura2000 området, men etableringen fandt sted, efter at Natura2000-området var udpeget, så der er behov for en revision af afgrænsningen.

Venlig hilsen

Gunnar Hansen

Naturpolitisk Udvalg, DOF Nordjylland.

Viborgvej 131, 9670 Løgstør

Tlf. 2982 8965

Email: gunnar.hansen.post@outlook.dk

Høringssvar

Id: 1756

N 16. Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg

Dato: 25-4-2024

Høringssvar

Limfjorden, herunder de kystnære marine naturtyper, er ikke i gunstig bevaringstilstand, som er målsætningen for Natura 2000 områderne.

For at opfylde den konkrete målsætning skal bundtrawling i Limfjordens Natura 2000 områder ophører.

Danmarks forvaltning af Limfjordens Natura 2000 områder strider mod EU's beskyttelseskrav og skader med opløsningen af bunden efter blåmuslinger og dybere liggende hjertemuslinger og molbøsters fjordens bundstruktur og biogene rev.

Desuden bør Natura 2000 områderne friholdes for anlæg med linemuslinger uden tilstrækkelige vurderinger af konsekvenserne.

Muslinger og østers bør opdyrkes på land med indtag af fjordvand. Vand fra produktionen bør efterfølgende gå igennem et rensningsanlæg tilbage til fjorden.

Høringssvar til Natura 2000-handleplaner 2022-2027

Danmarks Naturfredningsforening Thy (DN Thy) er lang hen ad vejen enig i, at hovedformålet med indsatserne i perioden 2022-27 er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
3. Bekæmpe invasive arter

DN Thy mener, at der bør være øget fokus på at sikre arter og levesteder ved at udlægge forstyrrelsesfrie zoner til gavn for yngle- og trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr.

Indsatser der beskytter og gavner tuede arter og naturtyper skal intensiveres.

Basisanalysens vurderinger af negative påvirkninger (trusler mod naturtilstanden) er grundige og veldokumenterede. Det er nødvendigt at truslerne imødegås, hvis Natura 2000 områderne gunstige bevaringstilstand skal udvikles og sikres.

Thisted Kommunes ambitionsniveau, hvad angår bekæmpelse af invasive arter, om en tålegrænse på 10% er ikke tilstrækkelig til at sikre mod uønsket tilgroning. En for sen indgriben vil kun fordyre indsatsen. Så længe der er aggressive frøkilder af uønskede arter, vil tilgroningen fortsætte progressivt.

DN Thy mener, at udviklingen af de rekreative aktiviteter i vores Natura 2000 områder udgør et stigende problem, som kræver handling. Se videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 510.

Sidst men ikke mindst bør der indføres stop for bundtrawling efter muslinger og etablering af Smartfarms i Natura 2000 områderne.

Nedenstående er angivet de konkrete Natura 2000 handleplaner, som DN Thy kommenterer specifikt på Thisted Kommunes hjemmeside:

Natura 2000 områder i Thisted Kommune:

Natura 2000 handleplaner - 2022-2027	Kommenterede handleplaner
N 16. Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg	+
N 23. Vullum Sø	+
N 24. Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø	+
N 25. Vangså Hede	+
N 26. Ålvand Klithede og Førby Sø	÷
N 27. Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø (private arealer)	÷
N 28. Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø	+
N 43. Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg	÷
N 44. Lild Strand og Lild Strandkær	+
N 45. Korsø Knude	÷

Høringssvar vedrørende - Jammerbugt Kommunes Natura 2000 handleplaner.

Med ønske om en ny proces for fremtidens naturpleje og naturbenyttelse for den danske natur, som rummer et gennemgående hensyn til klima, bæredygtighed, bæredygtige arbejdspladser, fortidsminder, konkrete planer for truede planter og dyr - og menneskets fortsatte plads i naturen fremsendes her høringssvar på vegne af Styregruppen for "Ja tak til natur - Nej tak til en Naturnationalpark i Tranum" - et generelt høringssvar på alle Jammerbugt Kommunes Natura 2000-handleplan 2022-2027 3. planperiode.

Overordnet set og henset til Jammerbugt Kommunes egen tilgang til den kommende Naturnationalpark - Hvor der skal ske store omvæltninger i blandt andet de nordatlantiske klitheder kan det undre, at man indledningsvis i handleplanerne fastsætter:

Citat:

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser. Det er myndighedens vurdering, at handleplanen er undtaget fra habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og dermed fra vurdering efter miljøvurderingsloven, fordi planerne er "direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning" jf. artikel 6, stk. 3, 1. pkt. Handleplanen anses som direkte forbundet med og nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning.

For samtlige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering (SMV). Natura 2000- planerne og de tilhørende miljøvurderinger kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000, tredje generation planer (2022-2027).

Den nationale prioritering af indsatsen i tredje planperiode sigter på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, udvide arealet med urørt skov samt fokus på tiltag mod klimaforandringer.

Natura 2000-områderne og lovgivningen:

Ovenstående citater må undre, når man ved, at de tiltag, der fremgår af bl.a. den foreslåede forvaltningsplan for Naturnationalpark Tranum og de Natura 2000-områder, der er omfattet af denne plan, vil give store ændringer i naturen og vil påvirke både flora og fauna. Eksempelvis - op mod 90% af de nu benævnte invasive arter skal fældes, der skal opsættes hegn - om der reelt bliver tale om flere eller færre kilometer hegn er vel svært at konstatere, da der er tale om nedtagelse af nogle hegninger og opsætning af nyt hegn - Dog vil det sandsynligvis være nødvendigt - at opsætte yderligere hegn om særligt sårbare arter. Er dette tiltag en

reel nødvendighed for Natura 2000-området og dermed gøre plan og projekt fritaget fra en miljøkonsekvensvurdering

Dele af Naturnationalpark Tranum er henlagt i Natura 2000-områder.

Hvorfor det synes - at udarbejdes der planer og senere mere konkrete projekter i områder, som kan og vil påvirke naturværdierne, påhviler det projektansvarlig (for både plan og projekt) at bevise, at de pågældende tiltag ikke skader naturværdierne. Der er her tale om omvendt bevisbyrde. Enhver ændring i de sårbare klitområder/klithederne vil formentlig give en påvirkning, og planerne angiver jo en ønskelig ændring. Hvorfor der ifølge gældende lovgivning skal ske en fuld miljøkonsekvensvurdering af Natura 2000-områderne.

Forvaltnings ændringerne - eller rettere det paradigmeskift, der for tiden pågår fra Miljøministeriet - synes nu slået helt igennem i de kommunale handleplaner for Natura 2000-områderne.

Der synes næsten at være tale om en mindre naturrevolution, der via de af Miljøstyrelsens strategiske miljøvurderinger bedømmes uden væsentlige konsekvenser for naturen, herunder Natura 2000-områderne. Hvilket da kan undre en del, hvorfor så drastiske ændringer i tilgangen til naturpleje, såfremt det allerede ved udarbejdelse af planerne ikke synes at have nogen effekt - eller i det mindst så lille en effekt - at man ikke ønsker at kende resultatet efterfølgende - altså at kende det resultat man har opnået - og se virkningen af det man nu planlægger fremadrettet - Noget af en anomali - og en noget open ended tilgang til de meget sårbare og nogle steder fredede klitheder.

Der ses ikke i planen, om der er tale om skovområder med arealer kortlagt efter skovlovens § 25 – naturmæssigt særlig værdifulde skove. Hvorfor hensynet til naturgrundlaget bag planen næppe bør være retningsgivende for naturgenopretningen, når disse ikke er kortlagt i planen. Eventuelle fældninger på disse arealer sigter mod at være med henblik på at kunne sikre en høj biodiversitet fremadrettet. Dog synes det ikke troværdigt, at en så drastisk ændring i driften af skoven kan iværksættes uden forudgående opfyldelse af lovgivningen samt en klar kortlægning af den eksisterende biodiversitet. Dette i forbindelse med de Natura 2000- områder, der påvirkes af den kommende Naturnationalpark Tranum.

Derudover finder styregruppen ikke at urørt skov er en stor nødvendighed ift. klima og artsrigdom, hvorfor yderligere udlægning af urørt skov i Jammerbugt Kommune vel næppe er eneste mulighed, der bør nævnes - og slet ikke set med klimamæssige hensyn.

At processen med skabelse af nye habitattyper, herunder klithede (2190)

At der skal ske genrydning af tidligere ryddede Natura 2000-områder bør give stof til eftertanke, og en anden strategi bør vel overvejes - end blot at rydde områderne igen.

Derfor bør en decideret miljøvurdering foretages iht. bilag 1 og 2 i LBK. nr. 973 af 25. juni 2020 og EUs Habitatdirektiv art. 6 stk. 3, da der er tale om, at der forefindes bilag IV arter i området.

Naturlig hydrologi.

Indsatsen med mere naturlig hydrologi ses tilsyneladende vurderet gunstig i de foregående to planperioder mht. skabelse af yderligere vådområder. Styregruppen finder det positivt, at indsatsen vurderes så positiv. Ligeledes finder styregruppen, at en opprioritering af mere hydrologi er nødvendig fremadrettet. Eksempelvis findes det et godt tiltag for naturgenopretning - at det for gamle skovenge og kuperet morænelandskab vil give god mening at tilbageføre små skovmoser fra drænedes områder fremadrettet til en anden og mere naturlig hydrologi - hvor området gives tilbage til naturen.

Hvorimod det på flade arealer og hævet havbund i klithederne må det anses at risikoen for at miste områdets bæredygtighed - sameksistensen af plantager og eksisterende naturværdier kan være alt for stor. Hvorfor en ændring bør miljøkonsekvensvurderes.

Klithederne.

Måske bør man fremadrettet være meget opmærksom på, hvordan klitheden opfattes som naturtype.

Under hensyn til, at der i Danmark og i særdeleshed i Vestjylland og Jammerbugt Kommune findes en hel del af EUs beskyttede klitheder bør følgende vel betragtes i en handleplan. Klitheden er mere end blot en naturtype, den har også dybe kulturelle rødder. Mennesker har de sidste 5000 år haft en tæt forbindelse til klithederne gennem brug af området, som derfor er blevet en del af den lokale kulturelle identitet og giver indsigt i, hvordan naturen og mennesker interagerer. For mange af de lokale i Jammerbugt Kommune er klitheden mere end et landskab. Klitheden er en kilde til stolthed og tilhørsforhold. Den har påvirket menneskers identitet og følelser, og er blevet en del af lokalsamfundets historie og dagligdag.

Klitheden er også en del af de lokale samfunds miljømæssige identitet, der er opstået af den tætte og praktiske erfaring, der binder natur og mennesker sammen, og som har medvirket til at give klithederne den natur de har i dag, og som nu bliver beskyttet som et Natura 2000-område.

Det er vigtigt at forstå de bånd, der binder mennesker, naturen og klitheden sammen, en forståelse, der har betydning for naturbevarelse og bæredygtighed. Dette aspekt bør tænkes ind i planerne, når det drejer sig om naturgenopretning af klithederne.

Fortidsminder.

Beskyttelse/kortlægning af fortidsminder i Natura 2000-områderne synes slet ikke behandlet i nærværende plan, hvilket kan undre, da disse er en vigtig del af den danske kulturarv, og beskyttelsen af disse bør vel fremgå af såvel plan som projekt. Eksempelvis: Diger er i dag beskyttede, og det samme gør sig gældende for både synlige og endnu ikke afdækkede fortidsminder. 2-meters zonen omkring diverse kulturarvsminder jævnfør Museumsloven omtales på intet tidspunkt - eller om denne zone vil blive medtaget i tilsyn og beskyttelse. 100-meters zonen jævnfør Naturbeskyttelsesloven § 18 (Fortidsmindebeskyttelseslinjen) bør iagttages og det ses ikke tilfældet i planen.

Urørt skov.

I erkendelse af, at det danske biodiversitetsproblem knytter sig til det åbne land, har man introduceret begrebet rewilding med "store græssere" - de tunge klov/hovdyr i samspil med begrebet urørt skov. Tanken er, at efter skovene er blevet lagt urørte og de ikke-hjemmehørende arter er blevet fjernet, skal disse "store græssere" sikre skovenes lysåbne karakter og skabe den variation, som sikrer artsrigdommen. Samtidigt, at der skal skabes frie dynamikker i klithederne, også gerne med "store græssere" - Sandflugt ligefrem ønskes, som fri dynamik, men har klithederne i Jammerbugt Kommune ikke netop en høj naturværdi, og den biodiversitet, som tilhører netop klithederne!

Imidlertid findes der ingen evidens for, at dette hverken sikrer mere artsrigdom eller de truede arters udvikling. Der er iflg. planen ikke umiddelbart ønske om yderligere hegn og store græssere, men det kan ikke udelukkes på sigt, at en del flere områder ønskes afgræsset - helårligt, hvorfor dette bør medtages i overvejelserne i nærværende plan, og beskrives mere indgående.

Professor Bent Vad Odgaard har fremhævet, at den græsning, som har karakteriseret det danske landskabs udvikling, er sket i forbindelse med den landbrugsmæssige drift. Det har den væsentlige konsekvens, at de meget store hegn, som de tunge klov/hovdyr kræver, ikke er nødvendig, idet græsningen ikke bare kan, men bør ske indenfor rammerne af traditionel landbrugsdrift, hvis det er den oprindelige artsrigdom, man vil fremme. Dette understøttes af Rita Buttenschøns forskning, der tydeligt viser, at det er på overdrev, skovbryn mv. at afgræsning vil virke fremmende på artsrigdommen - ikke skovgræsning.

Set i et historisk perspektiv vil ønsket om at skabe lysåbne arealer i vores skove paradoksalt nok ikke trække os mod en oprindelig naturtilstand, men snarere trække os mod en tid for ca. 250 år siden, hvor mennesket havde skabt en økologisk katastrofe, og hvor der kun var 3% skov i Danmark. At fælde skov og skabe lysåbne arealer stemmer ikke overens med, at Danmark oprindeligt var dækket af træer.

Danmark var naturligt dækket af skov, inden landbruget blev udbredt - startende for 6000 år siden. Så baggrunden for at skabe lysåbne og delvist lysåbne arealer med forventelig afgræsning er en genskabning af menneskeskabt natur med færre træer, snarere end det naturlige landskab i Danmark siden sidste istid.

Kilde: Odgaard & Sørensen 2015: Florahistorie i Mols Bjerge: Nye undersøgelser af pollen og planterester i gamle sølag samt <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-under-oestjysk-soe/>

I en tid, hvor der er stort internationalt fokus på at bevare skov og genplante skov (eksempelvis regeringens mål om at rejse yderligere 250.000 ha skov), går naturforvaltningen af Natura 2000-områderne nu enegang i retning af den danske rewilding model - og Miljøministeren skjuler klimaproblematikken ved at kalde skovfældninger for naturgenopretning. Her og nu-fældning af op mod 90% af nåltræerne for at skabe "urørt" skov og mere lysåben natur vil få dramatisk effekt på Danmarks klimaaftryk - dertil kommer at skamferingen og hurtigere henfald for op mod 25% af løvtræerne ligeledes vil stoppe CO₂-optaget. Det vil påbegynde en markant udledning af CO₂ for de ha, som ønskes omdannet til "urørt" skov.

Princeton University i USA har meddelt, at den billigste og mest nærliggende måde at løse klimaproblemerne på, er ved anlæg af ny og mere skov. Dette virker ikke foreneligt med danske planer om fjernelse af træer i urørt skov eller skabelse af yderligere ha. urørt skov - og det forekommer ligefrem, at man spiller hasard med vores allesammens skov og miljø.

I øvrigt bør subsumptionseffekten indregnes i klimaregnskabet og medtages i nærværende plan, da udskiftning af byggematerialer som beton og stål med træ, udgør den helt store CO₂ besparelse, og det er især dette klimatiltag, der vil blive påvirket af planerne om at udlægge store dele af den nuværende skovproduktion i Danmark til urørt og lysåben skov. Herunder massive fældninger i Natura 2000-områder.

Bilag IV arter

Planen omfatter jo udelukkende Natura 2000-område. Hvorfor det må formodes, at der er mange bevaringsværdige naturtyper og ikke mindst arter, der alle er strengt beskyttet under Habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet, samt danske fredninger af truede arter. Der ses i planen ikke en fuldstændig opgørelse over

eksempelvis bilag IV arter - kun odderen fremhæves. Det må undre, at der ikke ses blandt andet markfirben eller strandtudser i Natura 2000-områderne i Jammerbugt Kommune eller rødlistede arter (det vides at Hedepletvinge forekommer i Jammerbugt Kommune - denne er ikke Bilag IV, men på den danske rødliste) igen peger dette i retning af, at der ikke er opgjort en fyldestgørende baseline for de udpegede områder. Ændringer i skovens og klithederne/hedernes sammensætning både kan og vil påvirke arterne i området. Ligeledes vil fældning af træ give forstyrrelser i fuglelivet, og der er i skoven formentlig fuglearter, der er beskyttet af fuglebeskyttelsesdirektivet. Der vil formentlig være arter, der raster og yngler i området - herunder vil kyst nærheden forvente at have stor betydning.

Igen bør der gennemføres en miljøvurdering af alle områder, før disse store omvæltninger - kaldet genopretning - iværksættes. Det ses ikke, at der er foretaget screeninger og konsekvensvurderinger, ej heller en decideret miljøkonsekvensvurdering som foreskrevet i Habitatdirektivet, når der udføres ændringer i Natura 2000-områder, der påvirker blandt andet Bilag IV arter. Med andre ord bør der inden handleplanerne godkendes - foretages en decideret miljøvurdering iht. lovgivningen på området, hvor det ligeledes sikres, at alle bilag IV arter er fastlagt. Der kan være divergens i de forskellige databaser, der benyttes til at screene ud fra. Igen uden en afklaring af tilstedeværende bilag IV arter, må en miljøvurdering anses for værende tvingende nødvendig. Hvorfor en strategisk miljøvurdering af områderne foretaget af ministeriet næppe kan være fyldestgørende.

Generelle betragtninger om fremtidens natur genopretningsplaner - herunder Natura 2000-områderne.

Er Miljøministeriet/Naturstyrelsen og hermed kommunerne begyndt sådan helt uofficielt at tænke naturen ind i et fremtidigt klimaskift.

I naturgenopretningen som i disse år bliver iværksat, hylder man princippet om de tilfældige dynamiske processer i naturen. Det nye paradigmeskifte synes at have vundet så meget indpas - at den natur og biodiversitet vi har, bliver behandlet næsten respektløst og med en ligegyldighed, som om den nuværende og hidtidige indsats ingen betydning har længere.

Det synes, at det der betyder noget, kun er at beholde arter og landskabstyper, som også vil kunne opretholde livsprocesser i et varmere klima. Det synes at bevarelsen af den natur og dermed den biodiversitet, der er tilknyttet de næringsfattige klitheder skal ændres - at paradigmeskiftet blot angiver at biodiversiteten skal øges, og det på bekostning af naturtypen, hvor vores klitheden allerede nu har en høj natur score, altså har lige den biodiversitet, der passer til området, og med en synlig forbedring af antal individer i både flora og fauna.

Successionen - den proces, hvor dyre- og plantesamfund afløser hinanden i et økosystem, bliver nu hjulpet på vej fx gennem fjernelse af nåletræer, veteranisering af træer, overgræsning og fremme af naturlig hydrologi, men er det ikke en ensretning af alle naturtyper og ikke en klar afvejning af at blandt andet klitheden i Jammerbugt Kommune netop har den biodiversitet, der tilhører klithederne, og at den foreliggende plan synes mere rettet mod paradigmeskiftet og ikke bevarelse af den høje biodiversitet i området.

Planen synes, at man vil følge de biologiske processer, som kunstigt bliver sat i gang og beskrive eksperimentet/paradigmeskiftet i naturplejen, mere end at virkeligt bevare de unikke klitheder.

At der fremadrettet via paradigmeskiftet - muligvis sker et forsøg på at fremme en natur, der vil kunne klare eventuelle fremtidige højere temperaturer - og skabe en ny kultur, der ikke er rodfæstet i den aktuelle situation i de foreliggende naturtyper i Jammerbugt Kommune, synes fremherskende - Planen synes mest for at tilgodese paradigmeskiftet.

Bør Verdensmålene tænkes ind i 3. generation af naturplejen for Natura 2000-områderne - Måske er det nødvendig, at igangsætte succession, for det ser jo ikke ud til at målene for 2030 eller 2050 vil blive overholdt. Om naturgenopretningen oprindeligt har været målsat oprettelse af nye leveområder for dyr og planter, der kan imødegå klimaændringerne, er svært at afgøre, det kan kun konstateres, at det der foregår, ligner et forsøg på at forberede sig på et andet klima.

Er man fra officiel side begyndt sådan helt uofficielt at tænke naturen ind i et fremtidigt klimaskift, så kan vi jo argumentere lige så meget for, at vi vil have den natur, der er nu, samt at biodiversiteten er ok, for den natur vi har nu, vil kun delvis kunne stabilisere sig ved højere temperaturer og ændrede nedbørsforhold.

Men tænker også, at går vi uundgåeligt højere temperaturer i møde, som ikke kan standses, så ville det da i den grad være mere formålsbestemt at øge skovarealet med de arter der kan vokse og danne et kronedække til glæde for lokalt nedsat temperatur, mere nedbør og mere CO2 optag.

Med et klart ønske om langt mere natur og bevarelse af de unikke klitheder og den varierede natur i Jammerbugt Kommune håber Styregruppen, at der vil ske en revurdering af nærværende plan, og at der vil ske en miljøkonsekvensvurdering og at Jammerbugt Kommunes eget høringssvar til NNP Tranum vil blive indarbejdet mere synligt i planen.

Afslutningsvis - Paradigmeskiftet i naturplejen som afspejles i Jammerbugt Kommunes Natura 2000 handleplaner, bør stille spørgsmål til de langsigtede konsekvenser af disse ændringer, herunder en garanti for, at den ikke ødelægger den biodiversitet, der hører klithederne til. Samt bør Jammerbugt Kommune vel forholde sig til vejledningen om dette paradigmeskift, hvor der særligt for denne planperiode skal være øget fokus på en naturforvaltning, der gør brug af naturens egne dynamikker. Altså den danske rewilding model, der klart adskiller sig fra den

internationale forskning på området "Conservation prioritisation" - blandt andet med hensyn til afgræsning og genskabelse af naturtyper.